

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Петрица Юлія

асистент кафедри філологічних дисциплін початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

j.petrytsa@tnpu.edu.ua

У сучасному світі, де технології стають все більш доступними та використовуються в усіх сферах життя, освітній процес також не може залишатися поза увагою. Однією з ключових тенденцій в сучасній освіті є використання проєктних технологій в навчальному процесі, що дає змогу підвищити ефективність навчання та розвиток ключових компетентностей учнів.

У Концепції Нової української школи зазначається, що ключові компетентності є тими здатностями, яких потребує кожен учень для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування та які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх протягом усього життя [4, с. 10].

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти до ключових компетентностей належать: 1) вільне володіння державною мовою; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; 3) математична компетентність; 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; 5) інноваційність; 6) екологічна компетентність; 7) інформаційно-комунікаційна компетентність; 8) навчання впродовж життя; 9) громадянські та соціальні компетентності; 10) культурна компетентність; 11) підприємливість та фінансова грамотність [1].

Основними цілями реформування сучасної загальноосвітньої школи є формування компетентної особистості, яка зможе приймати правильні рішення у різних життєвих, навчальних та професійних ситуаціях. Учні повинні володіти не лише знаннями з окремих предметів, а й розвиненими різноманітними компетентностями. Важливим напрямом розвитку освіти є перехід від акцентування уваги на знаннях та вміннях до формування системи компетентностей учнів. Компетентнісна освіта спрямована на результати навчання, які

охоплюють не лише засвоєну інформацію, але й здатність школяра діяти у різних проблемних ситуаціях [2].

Проектну діяльність вважають одним із найперспективніших методів навчання. За своєю суттю робота над проектом має інноваційний характер: вимагає застосування нових знань; формує вміння діяти і приймати рішення самостійно чи у складі команди, шукати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, використовуючи інформаційно комп'ютерні технології, розвиває критичне мислення, сприяє саморозвитку особистості [3, с. 80].

Проектні технології стають дедалі більш популярними саме серед педагогів початкової школи як засіб підвищення рівня ключових компетентностей учнів. Ключові компетентності включають у себе навички, знання та особистісні якості, необхідні для розвитку особистості та успішного функціонування в суспільстві. Проектні технології можуть допомогти учням розвивати ці компетентності шляхом активної участі в процесі навчання.

Використання проектних технологій в навчальному процесі сприяє розвитку учнів усіх компетентностей та підготовці їх до подальшого життя та навчання:

1. Вільне володіння державною мовою та здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами можуть розвиватися за допомогою проектів з мови, наприклад, створення театралізованих вистав, підготовка інформаційних матеріалів тощо. Проект «Наш рідний край» може допомогти учням вивчити нові слова та вирази, здійснити дослідження про місцеву історію та культуру, а також вивчити граматичні правила.

2. Здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами формується під час виконання проекту «Подорожі світом». Учні можуть досліджувати культуру та традиції різних країн, спілкуватися з місцевими жителями та створювати презентації про свої враження.

3. Математичну компетентність можна розвивати за допомогою проектів з математики, наприклад, побудова моделей, проведення дослідів та аналіз даних. Проект «Мій магазин» може допомогти учням розвивати математичні навички, такі як рахунок грошей, обчислення вартості товарів та ін. Учні можуть створити власний магазин, де «продаватимуть товари та обслуговуватимуть клієнтів».

4. Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій можна розвивати за допомогою проектів з науки, наприклад, дослідження природи, побудова простих механізмів, створення роботів тощо. Проект «Мій винахід» може допомогти учням

розвинути творчість та здатність до інновацій. Учні можуть також створити власний винахід, який вирішуватиме якусь проблему або полегшуватиме життя людей.

5. Інноваційність може розвиватися за допомогою проєктів з технологій та науки, наприклад, розробка нових програм або технологій, створення прототипів, створення проєктів на основі нових ідей та підходів, які можуть допомогти вирішувати реальні проблеми тощо. Наприклад, «Школа майбутнього», у якій учні можуть працювати над створенням нових інноваційних технологій для навчання та розвитку.

6. Екологічна компетентність може розвиватися за допомогою проєктів з екології та природничих наук, під час створення проєктів, які сприяють збереженню навколишнього середовища та підвищенню екологічної свідомості. Наприклад, «Еко садівництво», де учні можуть створювати екологічні городи та збирати відходи для переробки.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність може розвиватися за допомогою проєктів з інформатики та засобів масової комунікації. Це створення веб-сайтів, інформаційних презентацій, відео тощо. Наприклад, проєкт «Медіа-студія» допомагає учням вивчати основи створення відео, аудіо та графічного контенту, а також розвивати навички ефективного спілкування та підтримки онлайн-спільнот.

8. Використання проєктних технологій може сприяти розвитку компетентності навчання впродовж життя шляхом створення умов для постійного самовдосконалення та розвитку нових навичок та здібностей. Наприклад, учні можуть брати участь у проєктах, пов'язаних з інноваційними технологіями, які швидко змінюються, такими як робототехніка, програмування, віртуальна реальність тощо. Вони можуть охоплювати постійну самоосвіту та формування нових навичок для вдосконалення знань у цих галузях.

9. Громадянські та соціальні компетентності доцільно формувати за допомогою проєктних технологій, які передбачають розробку проєктів, спрямованих на вирішення проблем та потреб свого місцевого співтовариства. Наприклад, учні можуть підготувати проєкт «Мій край без сміття», який буде спрямований на збір та переробку сміття в їхньому населеному пункті. Такий проєкт допоможе учням виховувати відповідальність за довкілля та розвивати в них громадянську свідомість.

10. Культурну компетентність засобами проєктних технологій можна формувати через поглиблення знань про свою культуру та

культури інших народів. Наприклад, учні можуть підготувати проєкт «Моя країна», у якому вони досліджують культуру та історію своєї країни, традиції та звичаї народу. Цей проєкт може охоплювати відвідування музеїв, інтерв'ю з людьми, які є носіями традицій тощо.

11. Підприємливість та фінансову грамотність можна формувати засобами проєктних технологій. Підприємницькі навички та фінансову грамотність в учнів можна розвивати під час підготовки проєкту «Наша маленька фірма», у якому учні створюють «власну компанію» з виготовлення різних товарів, наприклад, виробів з паперу чи дерева. Учні можуть визначати також вартість матеріалів, зарплату працівників та розраховувати затрати на виготовлення власного продукту.

Отже, ключові компетентності є важливими для розвитку особистості молодшого школяра, підготовки до життя в сучасному світі та успішної реалізації у школі та майбутньому професійному житті. Проєктні технології допомагають учням зрозуміти, як застосовувати свої знання та навички у практичній діяльності, сприяють формуванню критичного мислення, творчого підходу до розв'язання проблем та забезпечують можливість для самореалізації та розвитку особистих якостей. Крім того, вони допомагають учням зрозуміти важливість роботи в команді, комунікації та управління проєктами, що є важливим у майбутньому, якщо учні планують оволодіти професіями, що пов'язані з бізнесом, маркетингом, науковою діяльністю та ін. Використання проєктних технологій в навчальному процесі початкової школи, може бути ефективним засобом розвитку різних компетентностей, необхідних для успішного життя та роботи в сучасному світі.

Список джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти».

URL: <https://cutt.ly/UGS9H2J> (дата звернення: 11.04.2023).

2. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. / К.А. Дмитренко, М.В. Коновалова, О.П. Семиволос, С.В. Бекетова. Х.: ВГ «Основа», 2018. 119 с.

3. Карпенко О.Ф. Екологічна грамотність і метод проєктів. Збірник тез доповідей Крок у науку: дослідження у галузі природничо-математичних дисциплін та методик їх навчання. Чернігів : НУЧК ім. Т. Г. Шевченка, 2019. С. 80–81.

4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 11.04.2023).